

**RUSKON KUNNAN
TOIMINTAOHJE
SISÄILMA ONGELMISSA**

2022

JOHDANTO

'Ruskon kunnan toimintaohje sisäilma ongelmissa' on sisäilmaryhmän tekemä ohjeistus sisäilmasto-ongelmien käsittelyyn. Ohjeen tarkoituksena on selkiyttää ja yhdenmukaistaa sisäilmasto-ongelmien käsittelyä sekä lisätä eri tahojen tietoisuutta sisäilmaongelmien monimuotoisuudesta.

Sisäilmasto-ongelmien ratkaisu edellyttää tiivistä yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden ja toimijoiden kanssa. Esitetyssä toimintamallissa on mukana myös hallintokuntien edustus.

Ohje opastaa myös tilojen käyttäjiä toimimaan vastuullisesti työpaikkansa sisäilmaston suhteen ennalta ehkäisevin toimenpitein ja ajoissa ottamaan huomioon syntyneet sisäilmasto-ongelmat.

Erityisen tärkeänä sisäilmaryhmä pitää sitä, että eri toimijatahot sitoutuvat jatkossa toimimaan uuden ohjeen mukaisesti. Työterveyshuolto tulee ottaa sisäilma epäilyihin mukaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Sisällysluettelo

1	YLEISTÄ SISÄILMASTA JA SISÄILMASTO-ONGELMISTA	4
2	ERI TOIMIJOIDEN TEHTÄVÄT JA VASTUUT SISÄILMA-ASIOISSA.....	5
2.1	Tekniset palvelut.....	5
2.2	Työterveyshuolto	5
2.3	Työsuojelu (kunnan työsuojeluorganisaatio)	5
2.4	Terveystarkastaja.....	5
2.5	Työsuojeluviranomainen (Turun ja Porin työsuojelupiiri)	6
3	SISÄILMASTO-ONGELMASTA ILMOITTAMINEN JA ONGELMAN KÄSITTELY	6
3.1	Kuinka menettelet työntekijänä sisäilmasto-ongelmaepäilyssä.....	6
3.2	Kuinka menettelet esimiehenä sisäilmasto-ongelmaepäilyssä	7
3.3	Toimintamalli sisäilmasto-ongelman selvittelytyössä.....	8
3.4	Sisäilmaryhmä	9
4	TIEDOTTAMINEN	10
4.1	Esimies.....	10
4.2	Tekniset palvelut.....	10
4.3	Sisäilmaryhmä	10

LIITE 1 Toimenpiteet hyvän sisäilmaston turvaamiseksi

LIITE 2 Sisäilmaongelman ilmoituslomake

LIITE 3 Toimijatahojen yhteystiet

1 YLEISTÄ SISÄILMASTA JA SISÄILMASTO-ONGELMISTA

Suomalaiset viettävät noin 90 % ajastaan sisätiloissa. Aikuinen ihminen hengittää vuorokauden aikana noin 20 000 litraa sisäilmaa. Työpaikalla ihminen viettää ajastaan noin 20–25 %.

Sisäilmasto-ongelmista johtuvien terveydellisten kulujen suuruus työpaikoille on suuri. Ihmisen reagointi huonoon sisäilmastoon on yksilöllistä, mikä tekee kohteessa vaikuttavien tekijöiden tunnistamisesta ja tutkimisesta vaikeaa. Lisäksi tunnetaan vain murto-osa sisäilmastoon vaikuttavista tekijöistä ja niiden tutkimusmenetelmät ovat puutteellisia.

Sisäilmastolla tarkoitetaan rakennuksen ympäristötekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisen terveyteen ja viihtyvyyteen. Sisäilman terveellisyyteen vaikuttavat tekijät voidaan jakaa fyysikaalisiin, kemiallisiin, biologisiin ja tuntemattomiin tekijöihin. Psykologisilla seikoilla on myös vaikutusta.

Fysikaalisia tekijöitä ovat mm. lämpötila, kosteus, melu, ilmanvaihto, säteily ja valaistus. **Kemiallisia tekijöitä ovat** mm. orgaaniset haihtuvat yhdisteet (VOC). **Biologisista tekijöistä** mainittakoon erilaiset mikrobit (virukset, bakteerit, homesienet ym.), punkit ja siitepöly.

Sisäilmastoon vaikuttavia epäpuhtauksien lähteitä ovat:

- rakentamisen eri työvaiheiden vaikutus ja mm. materiaalivalinnat
- rakennuksen käyttö; ihmisten toiminta, henkilöt, eläimet, kasvit
- rakennuksen ylläpito; siivouksen taso, järjestelmien huolto
- rakenteet; kunnossapito, rakennuksen tiiviystaso, materiaalipäästöt, mahdolliset vuorot
- koneet ja laitteet; lämpökuormat, päästöt, hiukkaset
- ulkoympäristö; pölyt, hiukkaset, saasteet
- maaperä; radon, muut maaperän kaasut, bakteerit ja sieni-itiöt
- talotekniset järjestelmät ja niiden toiminta; ilmanvaihto, lämmitys, valaistus, melu

Työpaikan tiloissa sisäilmasto-ongelmaan voivat viitata seuraavat tekijät:

- tunkkainen ilma
- epämiellyttävä haju
- liian alhainen tai liian korkea lämpötila
- veto
- pöly, lika
- pinnoitteiden värimuutokset

- kosteusvauriojäljet

Seuraavat oireet voivat olla normaalia sairastelua tai liittyä sisäilmasto-ongelmaan kotona tai työpaikalla:

- silmien, kurkun, nenän tai nielun ärsytys
- nenän kuivuus, vuotaminen tai tukkoisuus
- äänen käheys, yskä
- usein toistuvat hengitystietulehdukset
- ihon kuivuus, punoitus tai kutina
- ihon yliherkkyysoireet
- päänsärky
- pahoinvointi, huimaus
- väsymys

Edellä esitetyt oireet ovat hyvin yleisiä ja liittyvät hyvin moniin muihinkin tekijöihin kuin sisäilmasto-ongelmiin. Jos näitä oireita esiintyy erityisesti sisäilmasto-ongelmaepäilyissä tiloissa ja oireet helpottuvat muualla, kuten kotona ollessa, nämä voivat viitata työpaikan sisäilmasto-ongelmaan.

Mikäli työpaikan tiloissa havaitaan em. sisäilmasto-ongelmaa mahdollisesti aiheuttavia tekijöitä, on niihin puututtava tämän menettelytapaohjeen mukaisesti.

2 ERI TOIMIJOIDEN TEHTÄVÄT JA VASTUUT SISÄILMA-ASIOISSA

2.1 Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden tehtävänä on vastata hallinnoimiensa kiinteistöjen ylläpidosta, kunnossapidosta ja käytettävyydestä siihen käyttötarkoitukseen, johon tilat on tarkoitettu.

2.2 Työterveyshuolto

Työterveyshuollon tehtävänä on toimia sisäilmasto-ongelmissa terveyshaittojen asiantuntijana ja terveysriskien arvioijana.

2.3 Työsuojelu (kunnan työsuojeluorganisaatio)

Kunnan työsuojeluorganisaation (työsuojeluvaltuutetut) tehtävänä on valvoa työtilojen terveellisyttä ja turvallisuutta.

2.4 Terveystarkastajaviranomainen (terveystarkastaja)

Terveystarkastajan tehtävänä (kunnan terveystarkastajaviranomaisena) on päiväkotien, esi-koulujen, oppilaitosten, vanhainkotien ym. vastaavien julkisten laitosten terveydellisten olojen valvonta. Terveystarkastajaviranomainen antaa tarvittaessa velvoittavia

viranomaismääräyksiä mahdollisia terveyshaittoja aiheuttavien epäkohtien tutkimiseksi, korjaamiseksi ja poistamiseksi.

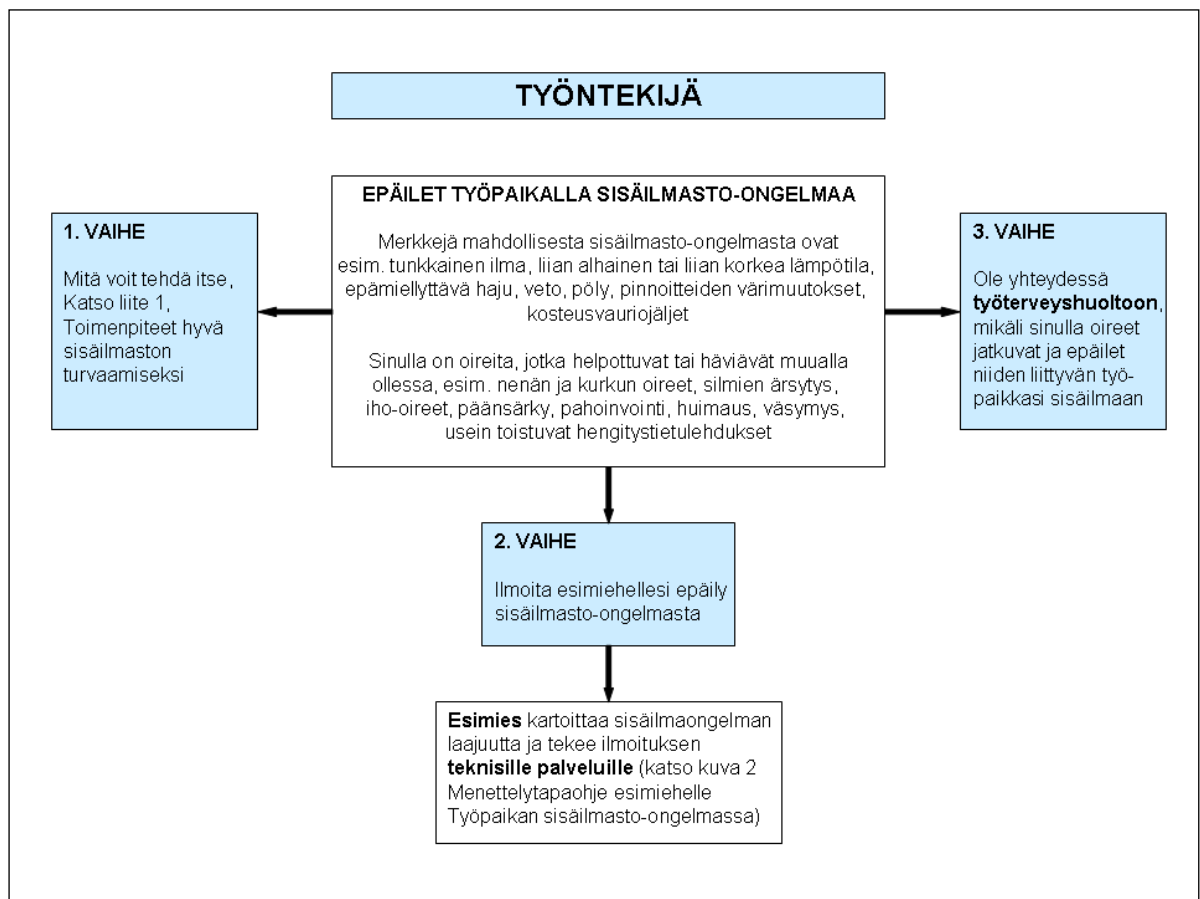
2.5 Työsuojeluviranomainen (Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue)

Työsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa, että työnantaja huolehtii siitä, ettei työympäristössä ole sellaisia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa työntekijälle terveyshaittoja. Työsuojeluviranomainen antaa tarvittaessa velvoittavia viranomaismääräyksiä mahdollisia terveyshaittoja aiheuttavien epäkohtien korjaamiseksi ja poistamiseksi.

3 SISÄILMASTO-ONGELMASTA ILMOITTAMINEN JA ONGELMAN KÄSITTELY

3.1 Kuinka menettelet työntekijänä sisäilmasto-ongelmaepäilyssä

”Työntekijäohje”

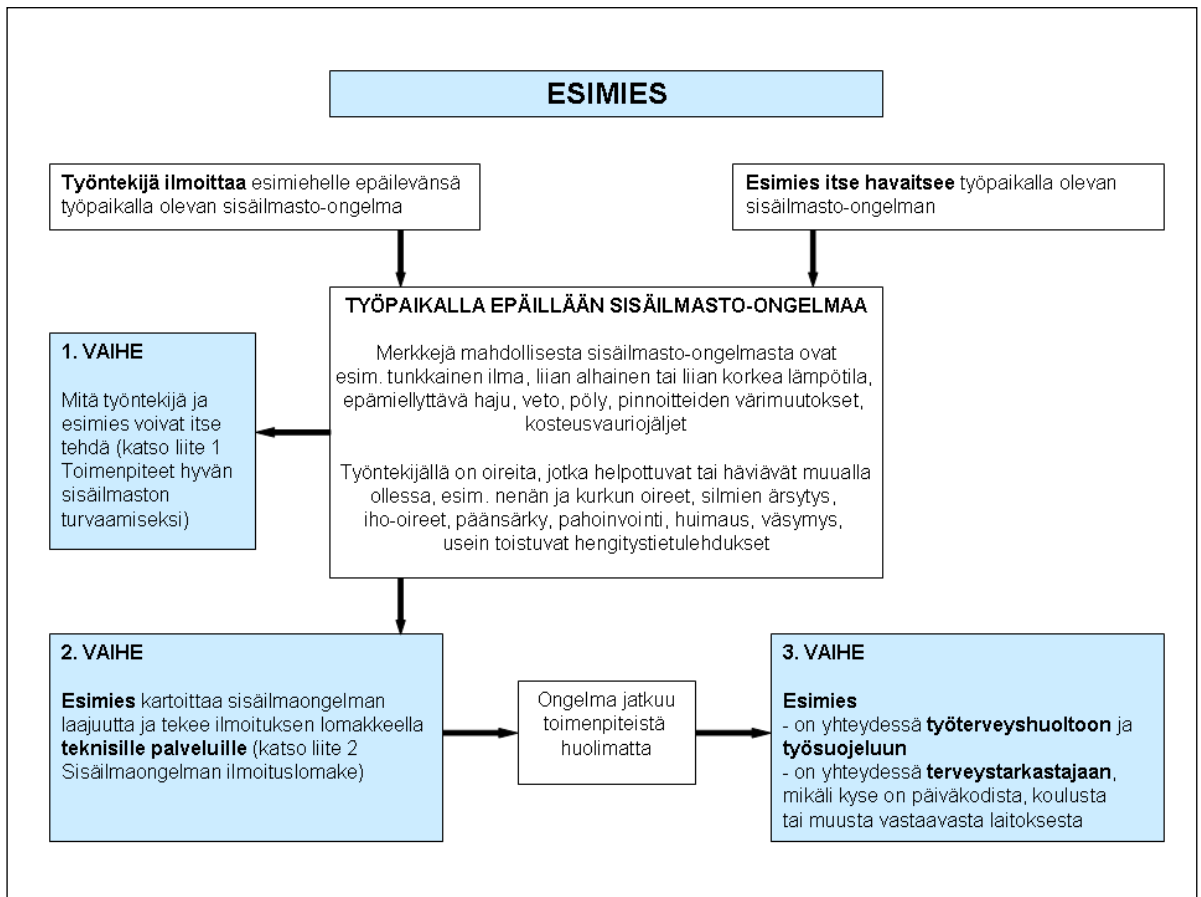

Kuva 1. Menettelytapaohje työntekijälle työpaikan sisäilmasto-ongelmaepäilyssä

Ole yhteydessä työterveyshuoltoon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa

3.2 Kuinka menettelet esimiehenä sisäilmasto-ongelmaepäilyssä

”Esimiesohje”

Kuva 2. Menettelytapaohje esimiehelle työpaikan sisäilmasto-ongelmaepäilyssä

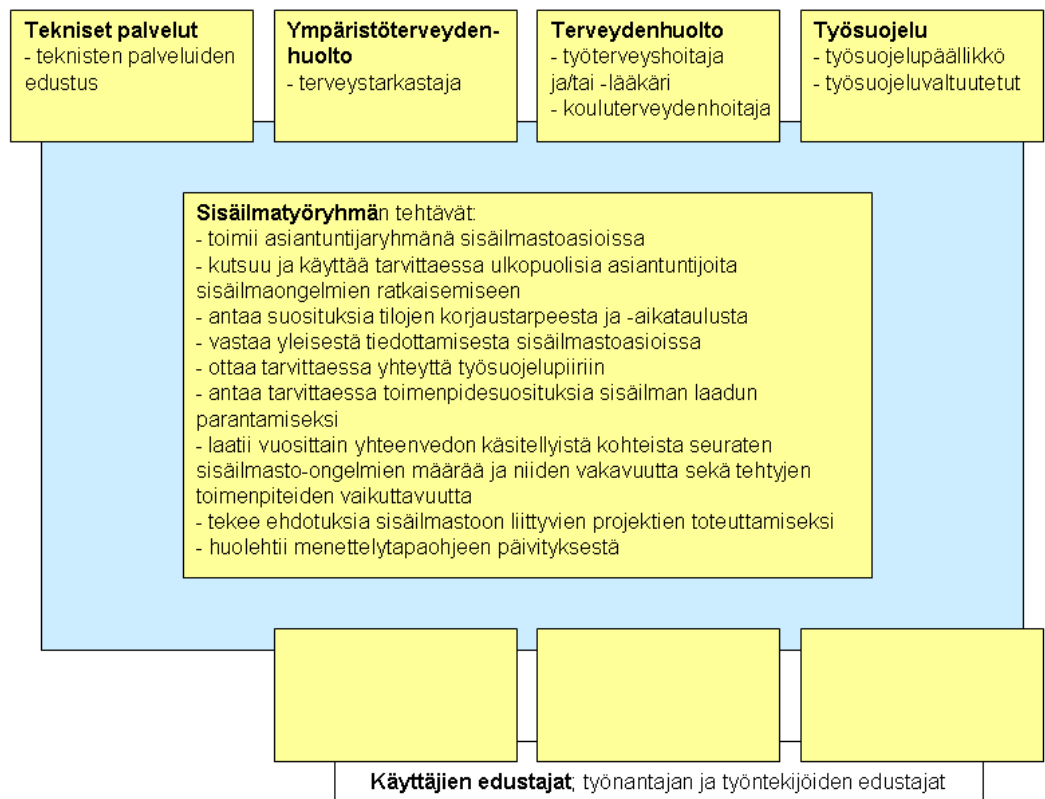
3.3 Toimintamalli sisäilmasto-ongelman selvittelytyössä

Kuva 3. Erilaisten sisäilmasto-ongelmien selvittelytyön eteneminen

3.4 Sisäilmaryhmä

Sisäilmaryhmä toimii sisäilmasto-ongelmien selvittelytyön asiantuntijaelimenä erityisesti niissä ongelmatapauksissa, joihin tarkastusryhmä ei löydä ratkaisua. Tekniset palvelut tai työsuojelu kutsuu työryhmän koolle. Työryhmä kokoontuu tarvittaessa. Sisäilmatyöryhmän kokoonpano ja tehtävät on esitetty kuvassa 4.

Kuva 4. Sisäilmatyöryhmän kokoonpano ja tehtävät

4 TIEDOTTAMINEN

4.1 Esimies

Esimies tiedottaa työpaikalla sisäilmasto-ongelman selvitystyön käynnistymisestä. Esimies tiedottaa henkilökunnalle selvitystyöstä, tutkimusten kulusta ja tuloksista sekä jatkotoimenpiteistä Teknisiltä palveluilta saamansa tiedon mukaisesti. Esimies kutsuu tarvittaessa Teknisten palveluiden edustajan järjestämäänsä tiedotustilaisuuteen.

4.2 Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden edustaja tiedottaa esimiehelle selvitystyön etenemisestä ja osallistuu tarvittaessa henkilökunnan tiedotustilaisuuteen.

Lisäksi Teknisten palveluiden edustaja tiedottaa selvitystyön etenemisestä työterveyshuololle, työsuojeluvaltuutetuille, ympäristöterveyshuololle ja sisäilmatyöryhmälle.

4.3 Sisäilmaryhmä

Sisäilmaryhmä vastaa yleisestä tiedottamisesta sisäilmastoasioissa ja vastaa mm. sisäilmaongelmaisten päiväkotien ja koulujen tiedotustilaisuuksista.

Työryhmä hoitaa tarvittaessa tiedottamisen julkisille tiedotusvälineille.

LIITE 1

Toimenpiteet hyvän sisäilmaston turvaamiseksi

Seuraavassa on lueteltu joitakin keskeisiä kohtia, joita jokaisen on syytä ottaa huomioon ja toteuttaa turvatakseen itselleen, työkavereilleen ja työntekijöilleen hyvä sisäilmasto työpaikoilla.

Nämä kohdat tarkistetaan myös silloin, kun herää epäily sisäilmasto-ongelmasta.

1. Kiinteistön oikea käyttö ja hoito

- käyttötarkoituksensa mukainen ja henkilömäärältään oikein mitoitettu. Esimies ottaa tarvittaessa yhteyttä teknisiin palveluihin
- ennen tilojen käyttötarkoituksen muutosta on aina oltava yhteydessä teknisiin palveluihin ja tarvittaessa ympäristöterveydenhuoltoon
- kun tiloja käytetään laajemmalti sovittujen käyttöaikojen ulkopuolella, on otettava huomioon ilmanvaihdon toiminta-ajat ja sen tehostaminen.
- tehostaminen on sovittava teknisten palveluiden kanssa

2. Tilojen sisustus

- älä sijoita kalusteita ulkoseinille tiiviisti seinään kiinni, varsinkaan ulkonurkkiin, koska seinän lämpötila laskee ja mahdollistaa kosteuden tiivistymisen
- varusta uudet irtokalusteet putkijaloilla siivouksen helpottamiseksi
- varusta säilytyskalusteet ovilla, vältä tavaroiden keräämistä ja säilyttämistä ikkunalautoilla ja avonaisilla hyllyillä inventoi ja poista tarpeettomat paperit ja muut tavarat riittävän usein vältä vaikeasti puhdistettavia tekstiileitä mm. raskaita mattoja, verhoja
- vältä omien kalusteiden tuontia tiloihin siivouksen helpottamiseksi ja pölyn kertymisen vähentämiseksi
- vältä viherkasvien, heinien ja kuivakukkien sijoittamista työhuoneisiin ja yhteisiin tiloihin, koska osa niistä on allergisoivia, keräävät pölyä ja mullassa kasvaa usein yliherkkyysoireita aiheuttavia mikrobeja

3. Siivous

- tarkista, onko tilojen ylläpitosiivouksen ja perussiivouksen tasot ja siivoustiheydet siivouspalvelukuvauksen mukaiset
- esimies on yhteydessä teknisiin palveluihin, jos tiloissa huomataan sisäilman laatuun vaikuttavia tekijöitä, jotka voidaan siivouksella poistaa
- esimies käy läpi teknisten palveluiden kanssa ne tehtävät, jotka kuuluvat laitoshuoltajille, ja ne, joista jokainen vastaa itse

4. Lämmitys

- lämmityspattereiden termostaatteja ei saa säätää itse, vaan on otettava yhteyttä kiinteistöhoitajaan.
- lämmityspattereiden termostaatteja ja irtoantureita sekä itse pattereita ei saa peittää kalusteilla tai verhoilla tasaisen lämmön jakautumisen turvaamiseksi
- vältä sähkölaitteiden tarpeetonta päällä pitämistä, esim. tietokoneen keskusyksikkö, ylimääräisen lämpökuorman välttämiseksi
- omien sähkölämmittimien, ilmankostuttimien, puhdistimien, jäähdyttimien tms. käyttö on kielletty
- sulje sälekaihtimet kesällä, kun tilassa ei oleskella, ylimääräisen lämpökuorman pienentämiseksi

5. Ilmanvaihto

- ilmanvaihdon venttiileitä ei saa peittää eikä säätää itse. Mikäli ilmanvaihto ei toimi, ota yhteyttä kiinteistöhoitajaan

- vältä esineiden ripustamista kattoon, huoneen ilmavirtaukset saattavat muutoin muuttua epäedullisiksi
- vältä pitkäaikaista ovien ja ikkunoiden aukipitämistä, rakennuksen painesuhteet on suunniteltu toimiviksi siten, että ilma siirtyy puhtaista tiloista likaisempiin päin (esim. wc-tilat)
- nopea ja voimakas ikkunatuuletus on sallittua (huomioi kuitenkin, että tällöin ulkoilman epäpuhtaudet tulevat huonetilaan ja että suodattimien läpi virtaava tuloilma on aina ulkoilmaa puhtaampaa)
- vältä ikkunatuuletusta siitepölyaikaan tai tuulisella ja pölyisellä säällä
- tupakointi ja autojen tyhjäkäynti on kielletty ilmanottoaukkojen lähellä
- vältä voimakkaita hajusteita ja ilmanraikasteita

6. Vesijohdot ja viemärit

- pidä lattiakaivot puhtaina ja varmista, että niissä on vettä (hajuhaitan esto), tarvittaessa ota yhteyttä kiinteistöhoitajaan
- viemäriverkoston ei saa laittaa sinne kuulumatonta tavaraa, josta voi seurata tukkeumia tai hajuhaittoja
- pesukoneita ei saa jättää käyntiin ilman valvontaa, esim. öisin ja viikonloppuisin
- pesu- ja astianpesukoneitten sekä muut vesihanat on suljettava aina käytön jälkeen

<i>Tekniset palvelut</i>	
SISÄILMAONGELMAN ILMOITUSLOMAKE	
KOHDE YKSILÖITYNÄ	
Rakennuksen /tilan nimi	Huonenumerot
Osoite	
ILMOITUKSEN TEKIJÄ (Kohteen esimies täyttää)	
Nimi	Puh.
Osoite	
Sähköposti	
ONGELMAN LAATU	
Miten ilmenee (esim. haju, lämpötila, veto, tunkkaisuus, näkyvät vauriot)	
Milloin ilmenee (esim. päivittäin, tiettyinä päivinä, tiettyinä ajankohtana)	
Minkä tyyppisiä häirtatekijöitä / oireita aiheuttaa	
Onko vaikutusta vuodenajoilla (jos ongelma on jatkunut pitkään)	
Päivämäärä	Allekirjoitus
TOIMITETAAN	
RUSKON KUNTA TEKNISET PALVELUT Vanhatie 5 21290 Rusko	

TOIMIJAHAHOJEN YHTEYSTIETOJA**TEKNISET PALVELUT**

Ruskon kunta
Tekniset palvelut
Vanhatie 5
21290 Rusko

Työpäällikkö Markku Jessen-Juhler
puh. (02) 4393 558, 044 433 3558
markku.jessen-juhler@rusko.fi

TYÖSUOJELU

Työsuojelupäällikkö
Markku Jessen-Juhler
puh. (02) 4393 558, 050 565 1921
markku.jessen-juhler@rusko.fi

TYÖSUOJELUVALTUUTETUT

Työntekijäasemassa olevat
Minna Lehmuskoski
puh. 044 4333 654
minna.lehmuskoski@rusko.fi

Toimihenkilöasemassa olevat
Jarko Rahkala
puh. 044 433 3664
jarko.rahkala@rusko.fi

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

Raision kaupunki
Tekninen keskus
Ympäristön- ja rakennusvalvontapalvelut
Nallinkatu 2
21200 Raisio

fax: (02) 4343 685
email: terveystarkastajat@raisio.fi

Terveystarkastaja Tuomo Vasala
puh. (02) 4343 295, 050 3390 537
tuomo.vasala@raisio.fi

TYÖTERVEYSHUOLTO

Työterveyshuolto, Pihlajalinna
Juhaninkuja 3
21200 Raisio

Raision toimipiste
Juhaninkuja 3, 21200 Raisio
Sähköposti: etunimi.sukunimi@pihlajalinna.fi

Aukioloajat ma-pe klo 8.00-16.00

Puhelinajanvaraus: työterveyshuollon valtakunnallinen hoitajapuhelin (=neuvonta, ohjaus, ajanvaraus) jokaisena päivänä klo 6-22 p. 010 312011

KOULUTERVEYDENHUOLTO

Raision kaupunki
Sosiaali- ja terveyskeskus
Nallinkatu 3
21200 Raisio

Hiidenvainion ja Kirkonkylän alakoulut sekä Maunun yläkoulu
Paula Heilimö puh. 050 548 4992

Merttelän
Henna Mäkinen 044 797 1591

Laukolan alakoulu
Maria Sorje, puh. 044 7971934